

DROBNOSTI

**HISTORICKÁ POLONISTIKA NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ
MASARYKOVY UNIVERZITY PO ROCE 1989¹**

JAROSLAV VACULÍK

The tradition of historical Polish studies at the Faculty of Education of the Masaryk University dates back to 1946, when the faculty was founded. In its publications the small historical workplace at the Faculty of Education in Brno devotes considerable attention to the history of Poland and Czech-Polish relations.

Key words: Faculty of Education of the Masaryk University; historical Polish studies; after 1989.

Tradice historické polonistiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity sahá k roku 1946, kdy fakulta vznikla. Významným představitelem polonistiky v té době byl vedoucí historického semináře prof. PhDr. Zdeněk Hájek (1894–1958), jehož vědecká a publikační činnost byla až do jeho smrti spjata se studiem perzekuce účastníků polských povstání v listopadu 1830 a lednu 1863.

Na tuto tradici navázal po r. 1989 autor tohoto příspěvku (1947) svým studiem historie Čechů v někdejší Volyňské gubernii v letech 1868–1947, kdy tato oblast vystřídala řadu vlád od carské přes Prozatímní vládu, ukrajinskou Centrální radu, bolševiky, Druhou polskou republiku, sovětskou anexi východního Polska, nacistickou okupaci až po obnovení sovětského režimu.² Spolu s Františkem Čapkou (1942) spolupracoval s polskými didaktiky dějepisu, zejména z vratslavské univerzity, se kterými řešili mj. projekt česko-polské spolupráce Historické vědomí středoškoláků (2006–2007). Katedra obdržela dvakrát podporu Česko-polského fóra MZV, a to na uspořádání X. česko-polských dnů 2009 a vydání časopisu Czech-polish historical and pedagogical journal (2011). Mezinárodní vyšegrádský fond podpořil v roce 2012 uspořádání konference Mediální aspekty výuky dějepisu v Polsku, na Slovensku a v ČR. Aktuálně řešíme ve spolupráci s vratslavskou univerzitou projekt MŠMT Mobility na téma Češi a Poláci na Ukrajině ve 20. století.

V r. 2012 byla katedra historie PdF MU posílena o další odborníky zaměřující se na některé aspekty polských dějin. Staršími, zejména církevními, polskými dějinami se zabývá Pavel Krafl (1971), který v r. 2016 vydal v edici Práce Historického ústavu AV ČR monografii Polské provinciální synody 13.–15. století.³

Další z nových pracovníků katedry Petr Kaleta (1972) se zaměřuje mj. na působení Čechů v Haliči. Své poznatky shrnul v monografii Cesta do Haliče, kde pojednal o působení Františka

¹ Předneseno na XI. sjezdu českých historiků v Olomouci 13. září 2017.

² VACULÍK, J.: *Dějiny volyňských Čechů I–III*. Praha–Brno 1997–2001.

³ Praha: HÚ AV ČR, 2016

Řehoře ve východní Haliči ve 2. polovině 19. století.⁴ V kolektivní monografii *Dějiny Čechů na Ukrajině*⁵ psal o působení Čechů ve východní Haliči. Zabývá se také etnickými menšinami na území někdejšího i dnešního Polska, jako jsou Kašubové a Karaimové. O Karaimech v ČR pojednal v monografii *Tajemné etnikum z Krymu*.⁶

Historicko-polonistické problematice se soustavně věnují také oba časopisy vydávané katedrou historie PdF MU. Jde jak o Sborník prací PdF MU – řada společenských věd, tak o Czech-polish historical and pedagogical journal.

Sborník prací vychází letos již ve 31. ročníku. Časopis byl po listopadu 1989 obnoven 13. ročníkem v roce 1996. Z českých autorů se polských dějin dotkl zejména Roman Baron, který přiblížil osobnosti prof. Mariana Szykowského a prof. Zdeňka Hájka.⁷ Karaimskou problematiku prezentoval na stránkách Sborníku prací Petr Kaleta.⁸ Autor tohoto příspěvku přispěl menšími studii věnovanými údajně protipolské činnosti českých učitelů na Volyni, činnosti společností polsko-československého přátelství v Krakově v meziválečném období a působení Společnosti polsko-československého přátelství v letech 1946–1951.⁹

Cenné příspěvky k polským dějinám otiskli také polští autoři. Doktorand Varšavské univerzity Piotr Goltz analyzoval zakladatelské mýty a dynastickou tradici u Piastů a Přemyslovců na základě kronik anonyma zvaného Gallem a Kosmy.¹⁰ Řadu cenných příspěvků k polsko-československým vztahům v meziválečném období publikoval profesor pedagogické fakulty poznaňské univerzity Michał Jarnecki.¹¹ Vedle článků zabývajících se didaktikou dějepisu psala Grażyna Pańko z Vratislavi o tom, jak se československo-polské vztahy odrazily na stránkách časopisu *Wiadomości literacke* v letech 1924–1930.¹² Portrét učitelky, vychovatelky a vědkyně Stanisławy Niemcówny (1891–1961) předložila Stefania Walasek z Pedagogického ústavu ve Vratislavi.¹³

Výsledkem úzké spolupráce s Pedagogickým ústavem Vratislavské univerzity je nejen 18 konferencí uspořádaných v rámci česko-polských historických a pedagogických dnů, ale také časopis *Czech-polish historical and pedagogical journal*, který vychází od roku 2009. Během

⁴ KALETA, P.: *Cesta do Haliče. František Řehoř a poznání života východní Haliče ve 2. pol. 19. století*. Olomouc: Votobia, 2014.

⁵ *Dějiny Čechů na Ukrajině*. Eds. L. Muchina a J. Vaculík. Kyjev: Česká národní rada na Ukrajině, 2013.

⁶ KALETA, P.: *Tajemné etnikum z Krymu: Osudy příslušníků Karaimské emigrace meziválečného Československa*. Praha: KLP, 2015.

⁷ BARON, R.: *Prof. Marian Szykowski a česko-polská vzájemnost*. Sborník prací PF MU – řada společenských věd (dále jen SPPFŘSV), č. 27/1, 2013, s. 79–90; týž: *Zdeněk Hájek – český (moravský) historik polských dějin*. SPPFŘSV č. 26/2, 2012, s. 211–222.

⁸ KALETA, P.: *Významná česká stopa ve východohaličské Medyce*. SPPFŘSV č. 28/2, 2014, s. 90–101.

⁹ VACULÍK, J.: *O tzv. antipolské činnosti českých kolonistů na Volyni*. SPPFŘSV, č. 28/1, 2014, s. 155–158; týž: *Společnost polsko-československého přátelství v Krakově v meziválečném období*. SPPFŘSV, č. 30/2, 2016, s. 203–205; týž: *Společnost polsko-československého přátelství v letech 1946–1951*, SPPFŘSV, č. 26/1, 2012, s. 154–159.

¹⁰ GOLTZ, P.: *Mity założycielskie i tradycja dynastyczna u Piastów i Przemysłidów na podstawie kronik anonyma zw. Gallem i Kosmasa*. SPPFŘSV, č. 30/2, 2016, s. 3–23.

¹¹ JARNECKI, M.: *Czas konfrontacji: Lata 1918–1921*. SPPFŘSV, č. 26/2, 2012, s. 127–165; týž: *Kłopotliwy nabytek*. SPPFŘSV, č. 28/2, 2014, s. 72–89; týž: *Miejsce problematyki ukraińskiej w relacjach polsko-czechosłowackich*. SPPFŘSV, č. 25/1, 2011, s. 57–69; týž: *Pomiędzy konfrontacją a poprawnością w relacjach polsko-czechosłowackich*. SPPFŘSV, č. 28/1, 2014, s. 61–70; týž: *W stronę względnej stabilizacji i prób porozumienia przed i wokół decyzji rady ambasadorów*. SPPFŘSV, č. 29/1, 2015, s. 74–86.

¹² PAŃKO, G.: *O stosunkach kulturalnych polsko-czechosłowackich w swietle Wiadomości literackych z lat 1924–1930*. SPPFŘSV, č. 26/2, 2012, s. 185–194.

¹³ WALASEK, S.: *Stanisława Niemcówna (1891–1961) – nauczycielka, wychowawczyni i naukowiec*, SPPFŘSV, č. 26/2, 2012, s. 202–210.

prvních osmi ročníků přinesl řadu cenných příspěvků k polským dějinám z pera českých i polských historiků. Z českých příspěvků to byla především studie Romana Barona o vnímání Čechů polskou společností na příkladu Haliče.¹⁴ Polští autoři přispěli do prvního čísla studii věnovanými školství židovské komunity ve Vilně v letech 1918–1939 a školství německé minority ve Velkopolsku za Druhé polské republiky.¹⁵

Druhé číslo (2010) přispělo k bližšímu poznání polských dějin články polských autorů. Mirosław Piwowarczyk z Vratislavi přiblížil polsko-československou spolupráci na příkladu Polsko-československého klubu ve Lvově v letech 1926–1938¹⁶ a Stefania Walasek psala o polsko-českém dialogu v 19. a na počátku 20. století.¹⁷

Od třetího ročníku (2011) vychází časopis dvakrát ročně, přičemž první čísla jsou obvykle věnována historii a druhá pedagogice. V ročníku 2011 zaujme především studie Romana Barona o československo-polském klubu v Brně v letech 1925–1939.¹⁸ Autor tohoto příspěvku publikoval stať o Čechích v Dolním Slezsku v 18.–20. století.¹⁹ Místo slezských dějin 17.–20. století v učebnicích dějepisu přiblížil Kamil Štěpánek.²⁰ Z polských autorů se Witold Chmielewski zabýval vědeckým výzkumem Výboru slezských vydavatelství Polské akademie věd, který od roku 1933 prováděl rozsáhlou badatelskou činnost ve Slezsku.²¹ Andrzej Ładyżyński přiblížil život nejvýznamnější občanky Vratislavi (Edith Stein), která žila na přelomu 19.–20. století a působila jako vědecká pracovnice a učitelka.²² Ve druhém čísle tohoto ročníku najdeme i studii Mirosława Piwowarczyka věnovanou činnosti polské Školské matice v Československu v letech 1920–1938.²³ Etnickou skupinou Lemků v Dolním Slezsku se zabývala Anna Haratyk.²⁴ V témže čísle se Jiří Mihola věnoval mariánské putovní tradici ve Slezsku.²⁵

Ve čtvrtém ročníku (2012) najdeme příspěvky k polským dějinám především z pera polských historiků školství a pedagogiky. Stefania Walasek se zabývala úlohou periodika *Czas pro vzdělávání haličské společnosti v 19. století*.²⁶ Sociálním a vzdělávacím aktivitám Svazu občanské práce žen se věnoval Mirosław Piwowarczyk.²⁷ Na využití vzpomínek Poláků vysídlených

¹⁴ BARON, R.: *The image of the Czechs in Polish Society. The Case of Galicia*. Czech-polish historical and pedagogical journal (dále jen CPHPJ), 1/2009, s. 29–42.

¹⁵ WALASEK, S.: *Education of the Jewish Community in Vilnius (Wilno) in the years 1918–1939*. CPHPJ, 1/2009, s. 3–10; PIWOWARCZYK, M.: *Schools not only for Poles. Education for the German minority in Greater Poland in the Second Republic*. CPHPJ, 1/2009, s. 11–22.

¹⁶ PIWOWARCZYK, M.: *Polish and Czech Cooperation Exemplified by the Polish-Czechoslovakian Club in Lviv (Lwów) in the Period between 1926–1935/38*. CPHPJ, 2/2010, s. 17–34.

¹⁷ WALASEK, S.: *Polish-Czech dialogue in 19th and at the beginning of the 20th century*. CPHPJ, 2/2010, s.

¹⁸ BARON, R.: *The Czechoslovak-Polish Club in Brno (1925–1939)*. CPHPJ, 3/2011/1, s. 43–64.

¹⁹ VACULÍK, J.: *Czechs in Lower Silesia in the 18th–20th Century*. CPHPJ, 3/2011/1, s. 3–12.

²⁰ ŠTĚPÁNEK, K.: *History of Silesia in 17th–20th Centuries and Current Textbooks of History*. CPHPJ, 3/2011/1, s. 13–18.

²¹ CHMIELEWSKI, W.: *Scientific Research of the Polish Academy of Learning in Cieszyn Silesia in 1930s (The Outline of the Problem)*. CPHPJ, 3/2011/1, s. 19–32.

²² ŁADYŻYŃSKI, A.: *Edith Stein's Vision of Marriage and Family*. CPHPJ, 3/2011/1, s. 65–72.

²³ PIWOWARCZYK, M.: *For the Polish Spirit in Transolza (Zaolzie). The Extra-school Activity of Polish School Foundation in Czechoslovakia (Macierz Szkolna w Czechosłowacji) (1920–1938/39)*. CPHPJ, 3 /2011/2. s. 13–32.

²⁴ HARATYK, A.: *Lemkos in the Cultural Landscape of Lower Silesia*. CPHPJ, 3 /2011/2. s. 33–44.

²⁵ MIHOLA, J.: *Balbín's Work Diva Wartensis. Contribution to the Marian Pilgrimage Tradition of Silesia*. CPHPJ, 3/2011/2, s. 75–84.

²⁶ WALASEK, S.: *"Czas" Periodical as a Source of the Lifelong Education for Galician Society in the 19th Century*. CPHPJ, 4/2012/2, s. 3–12.

²⁷ PIWOWARCZYK, M.: *Selected Forms of Social and Educational Activities of the Union of Civil Activities of Woman (Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet)*. CPHPJ, 4/2012/2, s. 13–28.

carským režimem v 19. století na Sibiř ve vzdělávacím procesu se zaměřila Barbara Jędrychowska.²⁸ Kulturní a vzdělávací aktivity Sdružení přátel regionu Huculů ve východních Karpatech zaujaly Annu Haratyk.²⁹

V pátém ročníku časopisu (2013) najdeme studii Pavla Krafla věnovanou česko-polským vztahům ve středověku.³⁰ Na činnost polských spolků v Brně mezi dvěma válkami a v letech 1945–1952 se zaměřil František Čapka.³¹ Jaké místo zaujímají polské dějiny v českých učebnicích dějepisu zjišťoval Kamil Štěpánek.³² Z polských autorů přispěla Stefania Walasek studií o školství v Dolním Slezsku v prvních letech po skončení druhé světové války.³³ Na aktivity polských kulturních a vzdělávacích spolků v Československu v letech 1947–1958 se zaměřil Mirosław Piwowarczyk.³⁴ Problematikou regionálního školství na polsko-československé hranici po roce 1945 se zabývala Anna Haratyk,³⁵ zatímco Krystyna Dziubacka sledovala ochranu kulturního dědictví na polských, českých a německých hranicích. Pořádání „Československých večerů“ organizovaných Slezským ústavem v poválečném Polsku zaujalo Lecha Kościelaka.³⁶

V šestém ročníku (2014) se Barbara Jędrychowska věnovala polské společnosti v ruském záboru Polska v první polovině 19. století.³⁷ Stefania Walasek se zabývala legislativními akty polského ministerstva kultu a veřejného vzdělávání usilujícího o sjednocení školských předpisů platných před vznikem Druhé polské republiky v jednotlivých zábořech.³⁸ Parlamentním diskusím o školství ve Druhé polské republice se věnovala Jolanta Szablicka-Žak.³⁹ Na vzdělávací působení Svazu občanské práce žen za Druhé polské republiky se zaměřil Mirosław Piwowarczyk,⁴⁰ zatímco o formování etnické identity Huculů se zajímala Anna Haratyk.⁴¹ Úlohu učitelů jako sociálních pracovníků na příkladu vybraných měst a vesnic Dolního Slezska v letech 1945–1956 zkoumala Kamila Gandecka.⁴²

²⁸ JĘDRYCHOWSKA, B.: *Learning as a Way to Survive: from the Memories of the 19th Century Exiles to Siberia*. CPHPJ, 4/2012/2, s. 39–50.

²⁹ HARATYK, A.: *Extra-Curricular Educational Activity among Young and Adults in Hucul Region (Huculczyzna). Analyzed from the Perspective of the Association of Friends of Hucul Region*. CPHPJ, 4/2012/2, s. 51–60.

³⁰ KRAFL, P.: *Czech and Poles in the Middle Ages*. CPHPJ, 5/2013/2, s. 73–80.

³¹ ČAPKA, F.: *Polish ethnic organisations in Brno between the wars and the years 1945–1952 and their contribution to the development of Czech-Polish cultural and Educational relations*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 21–28.

³² ŠTĚPÁNEK, K.: *Media Reflexion of Contemporary Polish History in Czech History Textbooks*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 70–75.

³³ WALASEK, S.: *Education in Lower Silesia in the First Years after the End of the Second World War*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 10–20.

³⁴ PIWOWARCZYK, M.: *Areas of Cooperation or Competition – Rapport or Conflict? The Polish-Czechoslovakian Relations Exemplified by the Activity of Polish Cultural and Educational Associations in Czechoslovakia in the Years 1947–1958*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 29–43.

³⁵ HARATYK, A.: *Regional Education in Polish, Czech and Slovakian Borderline after 1945*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 44–52.

³⁶ KOŚCIELAK, L.: *“Czechoslovakian Evenings” in post-war Poland*. CPHPJ, 5/2013/1, s. 64–69.

³⁷ JĘDRYCHOWSKA, B.: *Cursed with Patriotism. The Educational Potential of Enslavement (Polish Society in the Russian Partition of Poland in the First Half of the 19th Century)*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 40–47.

³⁸ WALASEK, S.: *Actions of the Ministry of Religions and Public Enlightenment aimed at removing educational differences between the former Partitions of Poland in the Second Polish Republic*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 8–19.

³⁹ SZABLICKA-ŽAK, J.: *Discussion about Education in the Parliament of the Second Polish Republic*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 57–67.

⁴⁰ PIWOWARCZYK, M.: *Civil Education in the Theory and Practice of Women’s Civil Work Association in the Second Polish Republic*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 30–39.

⁴¹ HARATYK, A.: *The Forming of the Ethnic Identity of Hutsul Highlanders*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 68–76.

⁴² GANDECKA, K.: *Teachers as Social Workers: a Real Challenge in the Process of the Integration of Local Communities from 1945 to 1956 as Exemplified by Towns and Villages in Lower Silesia*. CPHPJ, 6/2014/1, s. 89–97.

V sedmém ročníku časopisu (2015) najdeme příspěvky k polským dějinám nejen z pera polských a českých, ale i brazilských autorů. Adrian Malikoski a Lucio Kreutz se totiž zabývali polským školstvím ve státě Rio Grande do Sul v letech 1875–1938.⁴³ Z polských autorů se Barbara Jędrychowska věnovala „malému polskému domovu“ v Tomské gubernii na Sibíři na přelomu 19. a 20. století.⁴⁴ Jolanta Szablicka-Žak zkoumala, jak velký hlas měly etnické minority v parlamentních interpelacích týkajících se školství za Druhé polské republiky.⁴⁵ Na vzdělávací roli litevských kulturních a školských organizací ve Vilenském vojvodství Druhé polské republiky se zaměřil Mirosław Piwowarczyk.⁴⁶ O perzekuci českých učitelů na polské Volyni v první polovině 30. let 20. století psal autor tohoto příspěvku.⁴⁷

Osmý ročník časopisu (2016) přinesl k polským dějinám příspěvky polských a ukrajinských autorů. Na nejstarší polské a české dějiny se zaměřil doktorand Varšavské univerzity Piotr Goltz, který psal o dynastických tradicích Piastů a Přemyslovců.⁴⁸ Fenomémem polských pohraničních měst v první polovině 19. století se zabývala Barbara Jędrychowska.⁴⁹ Kulturní život Lemků od konce 19. století do 30. let 20. století přiblížili ukrajinští autoři Dmytro Hertsjuk a Iryna Myščyšyn ze Lvova.⁵⁰ Vztah metropolitky ukrajinské řeckokatolické církve Andreje Šeptyckého k ukrajinské mládeži nastínila Nadja Zajačkivska rovněž ze Lvova.⁵¹ Podílem Společnosti na podporu výstavby státních škol v severovýchodním pohraničí Druhé polské republiky se zabývala Stefania Walasek.⁵² O vzdělávací práci Svazu slovanských žen v Polsku a ČSR v meziválečném období se zajímal Mirosław Piwowarczyk.⁵³

V letošním prvním čísle žurnálu přiblížil autor příspěvku vědecké dílo vztahující se k česko-polským vztahům brněnského historika Zdeňka Hájka (1894–1958).⁵⁴ Polští historici z Vratislavi se zabývali vzdělávací rolí Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet a jeho časopisu Praca Obywatelska za Druhé polské republiky (Mirosław Piwowarczyk),⁵⁵ působením jednoho

⁴³ MALIKOSKI, A. – KREUTZ, L.: *Polish Ethnic Schools in Rio Grande do Sul (1875–1938)*. CPHPJ, 7/2015/2, s. 50–57.

⁴⁴ JĘDRYCHOWSKA, B.: *A Siberian Białystok – the Polish Small Homeland in the Tomsk Gubernya (turn of the 19th and the 20th Centuries)*. CPHPJ, 7/2015/1, s. 46–54.

⁴⁵ SZABLICKA-ŽAK, J.: *The Voice of Ethnic Minorities on Issues of Education in Interpellations of the Members of the Parliament of the Second Republic of Poland (1919–1939)*. CPHPJ, 7/2015/1, s. 39–45.

⁴⁶ PIWOWARCZYK, M.: *Educational role of Lithuanian Cultural and Educational Associations in the Wilno Region in the Second Republic of Poland*. CPHPJ, 7/2015/1, s. 8–18.

⁴⁷ VACULÍK, J.: *The Problems Facing Czech Teachers in Polish Volhynia in the First Half of the 1930s*. CPHPJ, 7/2015/1, s. 3–7.

⁴⁸ GOLTZ, P.: *Who, where and why? Foundation Myths and Dynastic Tradition of the Piasts and the Přemyslides in Chronicles of Gallus Anonymus and Cosmas of Prague*. CPHPJ, 8/2016/2, s. 13–43.

⁴⁹ JĘDRYCHOWSKA, B.: *The Phenomenon of a Polish Kresy Town on the Lithuanian-Belarusian Territory in the 1st Half of the 19th Century*. CPHPJ, 8/2016/1, s. 88–98.

⁵⁰ HERTSJUK, D. – MYŠČYŠYN, I.: *Ukrainian Cultural-Educational life in Lemkovina from the End of the 19th Centuries to the 1930s*. CPHPJ, 8/2016/1, s. 77–87.

⁵¹ ZAJAČKIVSKA, N.: *Andrey Sheptytsky – an Educator and a Caretaker of the Ukrainian Youth*. CPHPJ, 8/2016/1, s. 99–107.

⁵² WALASEK, S.: *Participation of the Society for the Support of the Construction of State Schools in the Realisation of Construction Projects in the North-eastern Borderlands of the Second Republic of Poland*. CPHPJ, 8/2016/1, s. 11–21.

⁵³ PIWOWARCZYK, M.: *The Educational Work of the Slavic Women's Union in Poland (and Czechoslovakia) during the Interwar Period – Ideas, Postulates, and Selected Examples*. CPHPJ, 8/2016/1, s. 22–35.

⁵⁴ VACULÍK, J.: *A Historian of Czech-Polish Relations Zdeněk Hájek (1894–1958)*. CPHPJ, 9/2017/1, s. 3–6.

⁵⁵ PIWOWARCZYK, M.: *The Educational Role of the Journals of Social and Educational Associations in the Second Republic of Poland as Exemplified by “Citizen Work” of the Women's Citizen Work Association*. CPHPJ, 9/2017/1, s. 7–18.

česko-polského učitele na Volyni v meziválečném období (Piotr Goldyn),⁵⁶ školní stávkou v Bytomi v letech 1906 a 1920 (Joanna Lusek)⁵⁷ a vztahem státu a církve na příkladu Vratislavi v letech 1945–1956 (Barbara Jędrychowska).⁵⁸

Můžeme shrnout, že malé historické pracoviště na pedagogické fakultě v Brně věnuje ve svých publikacích dějinám Polska a česko-polských vztahů poměrně značnou pozornost.

prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.
Katedra historie
Pedagogická fakulta MU
Poříčí 9
603 00 Brno
Česká republika
e-mail: vaculik@ped.muni.cz

⁵⁶ GOLDYN, P.: *Józef Smetana – Czech and Polish Teacher in Volhynia in the Twenty-Year Interwar Period*. CPHPJ, 9/2017/1, s. 28–35.

⁵⁷ LUSEK, J.: *School Strikes in the Bytom Commune in 1906 and 1920*. CPHPJ, 9/2017/1, s. 55–78.

⁵⁸ JĘDRYCHOWSKA, B.: *The State and the Church in the Post-War Struggle for the Ideological Aspect of the Polish Academic Society (Wrocław 1945–1956)*. CPHPJ, 9/2017/1, s. 43–54.